VARLIQ واریق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 73-87
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

Sunuş:

Bahtiyar Vahapzade 100 Yaşında

Sevgili Okuyucular,
Büyük bir şeref ve mutlulukla elinizdeki bu sayımızı, yalnızca Azerbaycan edebiyatının değil, aynı zamanda tüm Türk Dünyasının gönüllerinde taht kurmuş olan büyük şair ve yazar Bahtiyar Vahapzade'ye ayırmış bulunuyoruz. Doğumunun 100. yılı vesilesiyle hazırladığımız bu özel sayıda, onun hayatını, edebi kişiliğini, fikir dünyasını ve eserlerindeki milli ruhu anmak ve anlamak istedik.

Bahtiyar Vahapzade, yalnızca çağdaş Azerbaycan edebiyatının parlak yıldızlarından biri değil; aynı zamanda milli duruşu, fikir cesareti ve halkının kaderine duyduğu derin sorumluluk hissi ile öne çıkan büyük bir şahsiyettir. O, Sovyetler Birliği'nin baskıcı rejimi altında yaşadığı dönemde de, Azerbaycan'ın bağımsızlık mücadelesi yıllarında da, bu mücadele sonrası dönemde de aynı kararlılıkla ve azimle kalemini halkının hizmetine sunmuş, fikir ve sanat yoluyla direnişini sürdürmüştür. Ömrünün sonuna dek bölünmüş vatanın acısıyla yoğrulmuş, birleşik bir Azerbaycan umuduyla yaşamıştır. Bu acı, hasret ve umut onun eserlerine içtenlik ve derinlik katan temel duygular olmuştur.

Onun bu konudaki en güçlü şiirlerinden biri olan "Gülüstan" manzumesi, Azerbaycan'ın bölünmüşlüğüne karşı bir vicdan haykırışı, bir milli hesaplaşma olarak edebi tarihimizdeki yerini almıştır. Bu eserinde, Azerbaycan'ı ikiye bölenleri, halkını birbirinden koparanları açıkça eleştiren Vahapzade, hiçbir siyasi baskıdan çekinmeden, özellikle Güney Azerbaycan'ın sesi olmaya devam etmiş; Türk kimliğini yok etmeye çalışanlara karşı kalemiyle amansız bir mücadele vermiştir. Onun cesareti, yalın dili ve derin duyarlılığı, hem çağdaşlarına hem de yeni nesillere örnek olmuştur.

Ben, Bakü'deki öğrencilik yıllarımda bu büyük şahsiyetle iki yıl boyunca neredeyse her gün görüşme fırsatı ve onurunu yaşamış biri olarak, onun nasıl bir vatan aşığı, nasıl bir millet sevdalısı olduğuna bizzat tanıklık ettim. Konuşmalarının her satırında, vatanın bölünmüş kaderinden, Türk milletinin parçalanmışlığından bahsederdi. Ancak umudunu hiçbir zaman yitirmez,

geleceğe daima iyimser ve inanç dolu bir bakışla yaklaşırdı.

Vahapzade, duygusal yönü güçlü bir şairdi. Kolay etkilenir, çabuk hüzünlenir ama aynı hızla da sevinç duyabilirdi. Ne var ki bu duygusallığı, onu hiçbir zaman gerçeklerden uzaklaştırmaz, aksine toplumsal meselelerde çok daha keskin ve isabetli tespitler yapmasını sağlardı. O, yalnızca dış düşmanları değil, kendi milletine yabancılaşan, anadilinden uzak duran, kendi kimliğini inkâr eden insanları da sert bir dille eleştirirdi. Samimi ve içtendi; ne düşünüyorsa onu yazmaktan, ne hissediyorsa onu söylemekten hiçbir zaman çekinmezdi.

Vahapzade, sınırların kapalı olduğu dönemde dahi Güney Azerbaycan'daki şair, yazar ve aydınlarla bağlarını koparmamış, onlara moral veren, harekete geçmeleri için çağrıda bulunan öncü bir misyon üstlenmiştir. Şehriyar, Sehend, Sönmez, Savalan gibi Türkçe yazan Güneyli şairlerle mektuplaşmış, dergimizin kurucusu Prof. Dr. Cevad Heyet ile kardeşlik düzeyinde bir dostluk kurmuş, Bakü'ye gelen Güney Azerbaycanlı öğrencilere sevgiyle sahip çıkmıştır. Onun bu yönü, onu yalnızca bir şair değil, milli edebiyatın taşıyıcısı ve sözcüsü olarak da özel ve önemli kılmaktadır.

Bugün Tebriz'de, Tahran'da, Erdebil'de en çok ezberlenen, en çok sevilen ve hakkında en fazla konuşulan Kuzeyli şairlerin başında Vahapzade gelir. Belki ömründe özgürce Tebriz sokaklarını arşınlama imkânı bulamamıştır; ama onun şiirleri, Tebriz'in sokaklarında hâlâ yankılanmakta, her yaştan insanın yüreğine dokunmaktadır. Anadilinde eğitim hakkından mahrum bırakılmış milyonlarca Güney Azerbaycan Türkü için, Vahapzade'nin eserleri birer öğretici kaynak, birer milli bilinç kılavuzu niteliğindedir.

Ne yazık ki, Vahapzade'nin şiirlerinin Güney Azerbaycan'da defalarca basılmış olmasına rağmen, onun hakkında yayımlanmış bilimsel çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. İşte bu eksiği bir nebze de olsa gidermek amacıyla, bu sayımızda yer alan yazıları Arap harfleriyle yayımlamayı uygun bulduk. Çünkü inanıyoruz ki Bahtiyar Vahapzade gibi bir şahsiyet, yalnızca bir özel sayıyı değil, onlarca hatta yüzlerce çalışmayı ve kitabı hak etmektedir.

Bu vesileyle Azerbaycan'ın ve Türk milletinin vicdanı ve kalemi olmuş bu büyük şairimizi doğumunun 100. yılında bir kez daha rahmet, saygı ve minnetle anıyor; Ulu Tanrı'dan ona rahmet diliyoruz.

Dr. Mehmet Rıza HEYET
Varlıq Dergisi Baş Editörü